

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 1000 lei.

VIAȚĂ NOUĂ

In vârtejul prăbușirii dramatice, ochii exploratorului, istoviți de rătăcirii, scrutează zarea nesfârșită și observă cum apune o lume veche. Și departe la orizont se conturează perspectiva unei lumi noi. O viață nouă. Icoana vremurilor noastre este încă destul de sumbră. Are însă o linie dominantă, mai limpede și mai clară: Peste tot activitate febrilă, cu viteză năpraznică, revărsare de energii dornice de muncă și de producție. Goană fantastică, către obiective nevăzute. Priviri aprinse pline de nădejdea biruinței. Aceasta este viața nouă a zilelor noastre, care se plămădește: pe teatrele de luptă, în birouri, în laboratoare, în fabrici și pe brazdele calde ale plugului. În volburări uriașe, cu strigăte de clacsoane și zuruit de motoare, cari tulbură liniștea unora, dar mătură fără milă pe cei ce nu se încadrează în angrenajul vieții celei noi. — De pretutindeni se ridică o mulțime fără număr a celor ce dau iureș în câmpiile vieții și cer o nouă orânduire a traiului. Aceasta este problema socială a vieții celei noi. Problemă mare și grea, care strigă după o nouă ordine socială, mai bună, mai dreaptă și mai adecvată vremurilor noi.

Marile prefaceri, cari bat la poarta omenirii, produc zguduiri și sunt împreunate cu eforturi grele, cu jertfe și cu suferințe. Ingrijorarea însă, nu are justificare, deoarece conducătorii popoarelor, ericari ar fi ei, nu vor cădea în hazardul experimentărilor din trecut. De sute de ani, lumea a încercat toate formele de viață, și s'a înhămat la toate experiențele catehismelor politice. Aceste experiențe generația de azi a popoarelor, le plătește: cu lacrimi, cu sânge și cu cele mai crunte suferințe. Cine ar mai dori perpetuarea acestor rătăcirii catastrofale?

Atunci ce drum îi mai rămâne lumii, decât făgașul principiilor sublime, din cari izvoresc: iubirea, libertatea și egalitatea încadrate

în ideologia celei mai autentice democrații. Toate aceste reglementări să fie pătrunse de spiritul „Vorbirei de pe munte” și întemeiate pe justiția morală.

Știm că civilizația europeană a răsărit și a crescut din evanghelia lui Hristos și din doctrina moralei creștine. La sfârșitul evului mediu, această civilizație a devenit infidelă propriului său izvor de viață. Intâi rațiunea, apoi știința și politica, s'au întors spre vechile lor idealuri terestre. Toate acestea din vina Bisericeii, care după minunatele realizări pe toate terenurile vieții, a neglijat avântul de progres de mai înainte a creștinismului și a început a lăncezi. Dece? Fiindcă conducătorii Bisericeii s'au închis în turnul olimpic al conservatismului, ca să odihnească pe laurii victoriei. Mersul spre culmile progresului, cerea eforturi pe cari Biserica n'a mai vrut să le dea. Și urmarea a fost că, rând pe rând, a scăpat din mâinile sale, toate instituțiile de înaltă gândire, de progres, sociale și de caritate, pe care ea le-a creat și le-a susținut până aici pe linia pârghiei creștine.

În atmosfera plină de surescitanțe a zilelor noastre, lumea își ridică mâinile în formă de rugăciuni, către înălțimile albastre ale cerului și suspinele mulțimei poposesc în fața sfințelor altare. Hristos n'a dat omenirii nici un cod juridic sau de altă nuanță materială, dar învățătura lui cuprinde viața integrală, unind într'un tot armonic și cele văzute și cele nevăzute. Biserica este socială, care armonizează în spirit de egalitate și dreptate toate treptele și toate aspectele vieții.

Socialismul este un factor dinamic în evoluția vieții. Prin adaptarea principiilor, cari îi alcătuiesc doctrina, la circumstanțele vieții creștine, a pătruns treptat în structura sufletească a diferitelor țări. Astfel a devenit rezervorul din care s'a alimentat civilizația și progresul la cele mai multe națiuni.

Biserica clădită pe adevăruri fundamentale cât vecinicia, îmbrățișează nesfârșita varietate a problemelor abordate de frământarea vieții. Și va fi pururea un sincer îndreptar de viață și al indivizilor și al popoarelor.

În felul acesta Biserica lui Hristos și din apus și din răsărit și în special Biserica ortodoxă din Rusia sovietică, marea noastră aliată, este sortită să ajungă iarăși la o apotează de mare înflorire și progres.

Biserica românească are la bază cea mai autentică concepție democrațată și spiritul apostolic al perceptelor creștine, precum și cele mai avansate exigențe ale poporului nostru. Barometrul ei este țaranul român, mai înainte oropsiții lebagi, cari au susținut-o din dinarul lor, câștigat cu muncă grea și cu sudori de sânge. Aceasta Biserica, este condusă și azi de acest popor cuminte, într'un spirit democrat așa de sănătos, încât poate fi dat ca exemplu la ori cari conducători politici. Democrația noastră nu este o plantă exotica de import, ci un falnic arbore, crescut în seva fertilă a solului românesc, arbore din ale cărui fructe, poporul român s'a îndulcit de mai bine de un veac.

La noi în Ardeal, steagurile democrației, le-a desfășurat înainte cu una sută de ani, crainicii Bisericii românești, sub bagheta magică a providențialului Mitropolit Șaguna. Viețuind în acest climat spiritual, Biserica noastră condamnă toate sistemele de exploatare ale omului, cerând dreptatea pentru toate categoriile de muncitori: ca intelectuali, din ateliere, din fabrici și lucrătorii pământului. Orice muncă cinstită are o demnitate și respectând aceasta noblețea a muncii, Biserica susține dreptul muncitorului la salariu just, suficient pentru susținerea cinstită a întregii sale familii.

Biserica românească cere și sprijinește dreptul de proprietate, fie cât de modestă, dar sigură, dreptul la educație superioară, în mod gratuit, a celor mai modești muncitori. Cere să se niveleze spiritul de înfrățire între diferitele clase, imblânzind contrastele și favorizând dragostea de solidaritate. La acest fapt nobil și de esență social-creștin, o obligă: trecutul nostru, tradiția, morții, rușinile, lacrimile, sângele, invalizii, văduvele și orfanii de război. Dar mai presus de toate, o obligă apostolatul ei divin și viața nouă.

Protopop: S. STANA.

CETIȚI CU DRAG ȘI RĂSPÂNDIȚI ÎN
CÂT MAI MULTE FAMILII „CALEA MAN-
TUIRII” CUVÂNTUL ADEVĂRULUI CREȘ-
TIN.

In lumea valorilor

După cum există o lume văzută, a materiei, și o lume nevăzută, a spiritului, tot astfel există și o lume a valorilor, ce stau în strânsă legătură cu ele. Unele stau în legătură cu lumea materiei și ele sunt relative, iar altele stau în legătură cu lumea spiritului, și ele sunt absolute.

Acțiunile omenești se desfășoară sub vraja unora sau a altora. Unii le preferă pe cele dintâi, iar alții pe cele din urmă. Dar fiindcă ele sunt diferite și cu orizonturi diferite, în lupta pentru câștigarea unora sau a altora, interesele oamenilor, adeseori se înfruntă, se ciocnesc și se aprind.

În urma experiențelor și a cercetărilor din trecut și prezent, s'a ajuns la o clasificare obiectivă a valorilor într'o anumită ierarhie, după calitatea și scopul lor. Unele sunt superioare și cu caracter de durabilitate, iar altele inferioare și cu caracter de relativitate. Fiecare își are deci, locul său ierarhic în dezvoltarea și propășirea vieții omenești.

Valorile morale și religioase sunt socotite ca superioare, fiindcă prezintă orizonturi de viață armonioasă și desăvârșită, iar valorile economice ca inferioare, prezentând orizonturi de viață efemeră și imperfecte. Cele dintâi sunt valori scopuri, iar cele din urmă valori mijloace. Valorile mijloace sunt dorite pentru rolul ce-l au în conservarea ființei omenești, pe când valorile scopuri aduc celor stăpâniți de ele, o îmbogățire, înălțare și înobilare a ființei omenești.

Nimeni și niciodată nu se va simți deplin mulțumit, satisfăcut și îmbogățit sufletește, îmbrățișând în mod exclusiv valorile mijloace, căci aduc o satisfacție unilaterală, de moment, relativă și efemeră, pe când valorile scopuri, aduc o satisfacție generală, universală și eternă.

Ca dovadă, în urma avântului tehnic și științific, din ultimul timp, ar fi fost de așteptat ca omul să rătăcească din ce în ce mai puțin în domeniul vieții practice. Ar fi trebuit pe baza acestora, ca viața omenească să ajungă la o armonizare tot mai desăvârșită. Din nenorocire, realitatea e cu totul alta.

Cauza trebuie căutată în următorul fapt: când valorile scopuri sunt înlocuite în evoluția vieții omenești, cu valorile mijloace, se întâmplă o răsturnare de valori, și odată cu aceasta o perturbare a vieții sociale. Viața omenească se deplasează dinspre centru spre periferie, iar oamenii în loc să alerge spre un ideal comun, fiecare aleargă în direcție opusă, în interese potrivnice unii, altora. Din cauza aceasta se întâmplă între oameni, atâtea neînțelegeri și atâtea ciocniri sângeroase.

Iar aceste neînțelegeri și ciocniri, vor exista atâta timp, cât oamenii nu vor voi să înțeleagă și să înțînă seama, că această ierarhie de valori ce deter-

mină cercul acțiunilor noastre, provine dintr'o ordine superioară nouă, și ea trebuie respectată. De nu se va respecta cu scrupulozitate această lege superioară, vom asista și în viitor, la ceea ce asistăm azi, adică tot ce se va zidi cu o mână, se va dărâma cu cealaltă

Pacea și armonia din lume se va înstăpâni cu adevărat, când valorile scopuri vor premerge valorilor mijloace, în năzuințele oamenilor. Dacă ele nu vor avea prioritate, în urma experiențelor sângeroase de până acum, lumea de mâine, va fi o lume fără perspective, fără ecou și fără profunzime. O viață dusă unilateral, este o viață de nou sens.

În lumina vieții spirituale, se lămuresc năzuințele și frământările omenești. Iată pentru ce, în urma stării de neputință a valorilor mijloace, de a dărui omenerii prin exclusivism o viață fericită, ea trebuie să se întoarcă la o viață deplină, întregă, însumând toate valorile, dar stabilind fiecărei valori locul ce i se cuvine în dezvoltarea și echilibrul vieții omenești.

Abia atunci viața omenească va constitui un tot solidar și coerent, când pe lângă valorile mijloace se vor îmbrățișa cu aceiași pasiune și valorile scopuri, fiindcă acestea din urmă, formează arcul de boltă ce integrează și unifică, dând năzuințelor omenești o lumină și un scop.

Acesta este imperativul vremii de azi, ce trebuie înțeles și împlinit.

Pr. Marin Sfetcu

Binecuvântarea pruncilor

Timpul de patruzeci de zile stabilit pentru a ne pregăti să primim bucuria Învierii este timpul primiturii Sfintei Împărtășanii. În rândul celor ce primesc unirea cu Hristos sunt în mare număr copii. Pe aceștia îi vedem înștruiți spre locașurile de închinare. Curățiți și îngrijiți se apropie ca să mărturisească în curățenia și nevinovația sufletului lor: „Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești...!”

În fiecare inimă palpită două iubiri. Este iubirea mamei, care a pregătit totul pentru demna primire a tainei sfinte și este legătura sfântă și plină de iubire dintre Domnul bunătăților și stăpânul împărăției cerurilor: copilul nevinovat.

„Atunci i s'au adus copiii, ca să-și pună mâinile peste ei și să se roage, iar ucenicii i-au certat. Dar Iisus le-a zis: Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor. Și s'a pus peste ei mâinile“ (Mt. 19, 13-15).

Acei copii dornici să vadă pe Iisus au format prima generație de mărturisitori. Binecuvântarea ce au primit-o i-a întărit și peste vitrejia vremii au spus-o: Cred și mărturisesc că Tu ești Fiul lui Dumnezeu.

Părinții lor, ucenicii ai Domnului i-au certat,

dar ei deveniți părinți n'au făcut acelaș lucru cu copiii lor, ei i-au apropiat din fragedă vârstă de Domnul și Stăpânul vieții lor.

Peste veacuri gândul bun ajuns-a la noi. Duși am fost de mână la primirea tainei, pe când nu înțelegeam misterul ei, iar azi întindem mâna tremurândă ca să apropiem pe cei mici de Domnul.

Prevestitori ai lumii ce va să vină, ei primesc binecuvântarea Domnului. Pe drumul de lumină și înțelegere ei se întăresc cu Duhul temerii de Dumnezeu, mai bine zis încrederii în Dumnezeu. Alături de ei recunoaștem toți și zicem: Tu ești cu adevărat liniștea păcea și bunătatea, pentru ei mântuiește-ne și pre noi.

TEOFAN

Legea din 1846, pentru libera revenire la ortodoxie și urmările ei

Numeroasele jalbe îngrămădite în arhivele comitatului Arad sau în ale Consiliului Locotenențial din Buda — care avură norocul să ajungă până aci, jalbe în care românii își cereau îngăduința de a reveni la legea strămoșească „după care inimile lor de cum s'au unit au fost arsă și pârilită¹⁾, în anul 1846 își capătă un început de rezolvare, prin aplicarea articolului al 4-lea din legea 1844, cu privire la trecerile religioase, și asupra confesiunii ortodoxe.

Anchetarea acestor jalbe, precum am văzut, fusese încredințată unui comisar regesc „în treaba unirii“, în persoana Comitelui Ignăție Hertelendy, viceșpanul jud. Torontal. Nu am putut culege informații mai deaproape despre activitatea acestui comisar, afară de cazul Galșei ce-și află o largă pertractare în Protocoalele sesiunilor consistoriale și nici despre rezultatul activității sale.

Sunt însă urme că, încă înainte de 1846, s'au făcut demersuri pentru dobândirea libertății de revenire la ortodoxie și anume din partea ierarhiei sârbești prin Mitropolitul Stancovici al Carlovițului și prin Episcopul Vârșetului Iosif Raiacici, urmașul lui Stancovici în scaunul mitropolitan.

Cu data de 12 Februarie 1840,²⁾ Raiacici scrie Episcopului Gherasim, din Vârșeț, „că la actualul săbor (dietă) al națiunii din Pojon, la masa magnaților, se vor pertracta și chestiunile privitoare la confesiuni.“ El își exprimă teama că în vremea aceea „nimeni dintre Arhieriei noastre nefiind acolo, în noua lege a cultelor care se va întocmi, peste noi și confesiunea noastră tacite vor trece“. De aceea e necesar, ca cel puțin arhieriei din eparhiile „în care zilnic cu uniții avem de luptat“ să fie prezenți acolo. „Prea Șfinția

¹⁾ A. E. A. 32—1847. Jalba locuitorilor din Minead, 12 Ian. 1847.

²⁾ A. E. A. 47—1840.

Voastră, cred că ar fi inutil să spun cu multe cuvinte despre necesitatea ca și noi în acea nouă lege să fim trecuți și despre marea pagubă dacă am rămânea pe dinafară; însă atâta pot să amintesc P. S. Voastre cumcă poporul și biserica noastră, toată paguba care deacolo se va naște, nimănui altcuiva fără „numai arhierilor săi, cu dreptate ar pute s'o impute“. Arată că această știre — pe care a primit-o dela o „distinsă și suspusă persoană“ — a transmis-o și Episcopului Timișoarei, ca toți împreună acolo să grăbească. Cât despre sine și el „acolo fără întârziere ar fi grăbit dacă boala nu l-ar fi reținut, îndată însă ce se va face sănătos o să plece“.

O scrisoare de cuprins mai scurt, dar anunțând același eveniment, îi trimite și Mitropolitului Stancovici, cu data de 18 Februarie 1840¹⁾.

Nu am dat de alte acte care să continue aceste informații. Nici nu știm dacă Episcopul Gherasim s'a dus la Bratislava în vederea dietei. Fapt e că art. III din legea cultelor dată în sesiunea dietală 1842/4, nu s'a ocupat de confesiunea ortodoxă.

Abia în acest an (1846) Iosif Raiacici, acum Mitropolit de Carloviț, umbla des pe la Viena pentru a dobândi întinderea numitei legi și peste confesiunea noastră. Cu data de 11 Februarie acest an, El scrie Episcopului Raț arătând că „Majestatea Sa Cezaro-Crăiască și Apostolească, milostivul Impărat Ferdinand, articolul al treilea de lege din ultima sesiune dietală adică din 1842/4, și peste biserica noastră greco neunită s'a milostivit a-l întinde prin rezoluția preainaltă regească din 9/21 Februarie“²⁾.

Deoarece prin această hotărâre se face un mare bine Bisericii noastre Mitropolitul hotărăște ca „ziua de 25 Martie a. c. sau sărbătoarea³⁾ Zămislirea Preacuratei Fecioare (Buna Vestire) în toate bisericile noastre să se înalțe doxologii lui Dumnezeu și rugăciuni pentru viața și îndelunga Stăpânire a Majestății Sale și a întregii Case Domnitoare“. Tot în ședința în care se discută această fericită întâmplare. Episcopul hotărăște ca pentru preoții neștiutori de limbă ungurească, articolul să se traducă în limba română (român nyelvre) iar Mitropolitului să i se trimită o scrisoare de mulțumită⁴⁾.

Cu data de 11 Martie Episcopul trimite fiecărui protopop circulara sa vestind că Majestatea Sa Milostivul Impărat articolul mestecat în trecerea din religia catolică la religia reformată adus, bine a voit și peste a noastră dreptcredincioasă Biserică al întinde, „adecă s'au milostivit a îngădui ca din vreocarele (sic!) Religie au Romano-catolicească, au Greco-catolicească, carele altmintrelea se zice unită, să poată trece și slobod a veni la a noastră Religie sub modrurile a celea ce sânt, în mai sus atinsul

(intimat) prescrisă.“⁵⁾ Mai departe circulara arată că, în numita zi a Bunei Vestiri, la Sf. Liturghie, după rugăciunea amvonului „cetindu-să mai întâi de pe amvon acest circular împreună cu a Excelenței Sale D. Arhiepiscop și Mitropolit, prin noi încă încheiată cuvântare. Apoi sârim de pe amvon și zicem poli-chroniul (megaeleta) aici împărțit“.

Pastorală mitropolitană, foarte patetic sărbăto-rește redactată, preamărește milostivirea împără-tească, începând cu cuvintele: „Cu noi este Dum-nezeu, auziți până la marginea pământului, că, cu noi este Dumnezeu! iată nouă și Sfintei Sale Biserici stră-lucitul soare ne răsări...“ Tot cu această ocazie paro-hiile sărace „care cărți de legi nu au, sau în care preoții cea mai mare slab, ba tocmai nu înțeleg lim-ba ungurească, în carea acuma legile sânt alcătuite“, primesc traducerea legii cu privire la treceri, în lim-ba română.⁶⁾

Bieți români! Câtă nădejde au legat ei de această „milostivă“ îngăduință, se poate vedea din fastul deosebit cu care a fost sărbătorită ziua de 25 Martie a Bunei Vestiri. În imaginația lor ei credeau că sărbătoarea aceasta are și pentru trudită lor viață, înțelesul unei Bune-Vestire mântuitoare. Cât s'au înșelat însă, ca de atâtea ori în trecut, punându-și nădejdea în „milostivirea“ Impăratului, se va vedea din cele ce vor urma.

Pr. Gheorghe Lițiu

Păstorul de suflete cu zel apostolesc

(după Dr. Cramer V. trad. de Szanyi F.)

Ingrijorații. Cei ce se tem.

Păstorul de suflete cu zel apostolesc îi ia sub îngrijirea și dragostea sa și pe cei ce se tem cu atât mai vărtos cu cât se știe că teama e o mare piedecă în ceea ce privește progresul cel sufletesc al omului. Dacă însă teama este înlăturată, există perspectivă pentru cel mai frumos progres.

Păstorul de suflete cu zel apostolesc caută, înainte de toate, să afle ce fel de teamă îl chinuiește pe penitent, ce i-a dat anză la aceasta și că e temeinică teama, sau nu. Dacă penitentul se arată îngrijorat în ceea ce privește valabilitatea spovedirii sale anterioare, examinează cauza îngrijorării și dac' o află întemeiată, îl supune pe penitent la o spovedire generală. Dar dacă constată, atunci sau mai târziu, că îngrijorarea nu-i bazată pe nimic, oprește spovedirea generală, făr' de nicio explicație ulterioară. Dacă spovedania prezentă i-ar da anză penitentului la neliniște și îngrijorare (lipsa de examinare a conștiin-

¹⁾ A. E. A. Nr. 58/45—1840.

²⁾ Prot. ses. cons. seria 33—1846.

³⁾ După ritul catolic.

⁴⁾ Prot. ses. cons. seria 33—1846.

⁵⁾ Prot. circ. par. Arad, p. 276.

⁶⁾ A. E. A. Nr. 30—1840 și Prot. circ. p. Arad, p. 281.

tei), duhovnicul îi pomenește că pentru valabilitatea spovedaniei, e necesar să fie spovedite păcatele de moarte, ceea ce se va întâmpla cu toată probabilitatea, sau îi fixează un timp anumit (scurt) pentru examinarea conștiinței.

Dacă s'ar ivi nedumeriri, în ceea ce privește părerea de rău a penitentului, duhovnicul îi spune că, dacă există în om dorință sinceră și întemeiată de aș mărturisii păcatele și de a cere darul lui Dumnezeu, omul poate să fie liniștit. După deslegare, nu mai ascultă și nu mai primește nicio declarație referitor la păcatele uitate.

Uneori, îngrijorații aceștia sunt neliniștiți și de teama că, oare, nu sunt ei călăuziți de o dragoste nepermisă față de duhovnicul lor. Duhovnicul cu zel apostolesc nu dă lucrului acestuia nicio importanță, deoarece el află că-i lucru foarte natural ca astfel de suflete mici, cari știu și simt cât de mult îi datorează duhovnicului, să fie pline de recunoștință față de el. De aceea le spune să nu fie neliniștiți din pricina lui, să nu se gândească mereu la el, să nu vorbească într'una de el și să nu-l cerceteze adeseori.

Atunci însă când unii încep să facă abuz cu această alipire de duhovnicul lor (de ex. ar vrea să steie mult la spovedanie, îl pomenesc pe duhovnic adeseori și cu multă plăcere, se silesc să ajungă aproape de dânsul, îl copleșesc cu daruri, sunt geloși față de alți penitenți) duhovnicul nu se reține, ci îi face atenți pe astfel de penitenți arătându-le că purtarea lor e lipsită de bunăcuviință, pretinde dela ei să se abțină dela așa ceva și, eventual, deși nu cu ușurință, îi îndrumă la alt duhovnic. Căci, după convingerea sa, alipirea aceasta desordonată e semnul ucigător al cucerniciei.

Greutățile spovedaniei. Administrarea sf. Taine a spovedaniei e împreună cu foarte multe greutăți. Greutăți, cari îl împovărează și-l pun la încercare chiar și pe duhovnicul cu zel apostolesc. Starea în picioare, sau șederea îndelungată, calamitățile vremii, efectul diferitelor spovediri asupra sufletului său, multă îndoială și nesiguranță, sforțarea sufletească în urma atențiunii încordate etc., pot să fie într'adevăr, o cruce foarte grea pentru fiecare duhovnic.

Pe de altă parte, e mare mângâiere, satisfacție și bucurie sufletească, dacă duhovnicul simte atragere mare către această ramură a activității sale. Căci într'adevăr unde poți să ai prilej mai potrivit, ca la spovedanie, pentru salvarea și conducerea sufletului la limanul mântuirii!? Aici învață duhovnicul să cunoască într'adevăr câtă nobleță stă ascunsă în cutare sau cutare suflet, aici vede mai clar că oriunde, lucrarea minunată a harului dumnezeesc. În fața acestei priveliști, care unui privitor superficial i se pare atât de odioasă, sufletul său se înalță, se înviorază, și se împacă cu omenirea. Spovedania,

în fine, îi oferă duhovnicului un imbold puternic pentru rugăciune și, peste tot, îi împrumută o sprinteală binefăcătoare pentru viața sa sufletească.

Spre liniștirea duhovnicului. Pe lângă cele arătate mai sus, duhovnicul mai poate fi neliniștit și de gândul că, oare n-a comis vre-o greșală, în ceea ce privește călăuzirea sufletelor, când a trebuit să decidă în vre'o chestiune, sau când a dat, sau a refuzat, deslegarea. Dar păstorul de suflete cu zel apostolesc se mângâie cu gândul că hotărârea lui și dorința lui cea mai sinceră e să procedeze, în oficiul acesta, întotdeauna după voința lui Dumnezeu, că nu dă uitării cunoștințele sale referitor la slujba spovedirii, ci dimpotrivă le amplifică mereu și, în fine, că se roagă necontenit pentru ajutorul grației dumnezeiești. În felul acesta, poate spera apoi să rămână scutit de greșeli fundamentale, iar dacă, totuși s'ar întâmpla să greșească, nădăjduiește că Dumnezeu îi va trece greșelile cu vederea.

S. S.

Despre ce să predicăm?

Dumneacă în 22 Aprilie 1945 să vorbim despre:
DUMNEZEUL CREȘTINILOR.

Sunt multe cărți din care se poate ceti adevărul existenței lui Dumnezeu: cartea cerului instelat, cartea vremii — istoria, cartea inimii ș. a. Însă învățătura cea mai luminoasă despre ființa lui Dumnezeu o avem cuprinsă în cartea vieții, în Sfânta Scriptură. Nicăiri nu aflăm răspunsuri mai lămurite și satisfăcătoare la întrebarea: Cine sau ce este Dumnezeu? — ca în Biblie. Dela primul ei verset se spune, clar și lapidar, că Dumnezeu este *Creatorul cerului și al pământului* (Facere 1, 1). E prima cunoștință pe care ne-o descopere Sfânta Scriptură despre Dumnezeu. Mai departe, tot Vechiul Testament, Dumnezeu este numit: Domnul Atotputernicul, Preafnaltul sau Transcendentul, Atotștiutorul, Atotînțeleptul, Sfântul, Bunul, Milostivul, „Cel ce este“, Ființa supremă, Isvorul existenței, Regele regilor, Cel de sus, Eternul, Viul, Binecuvântatul, Împăratul mării, Dreptul judecător...

În Noul Testament întâlnim aproape aceleași numiri date lui Dumnezeu, ca și în Vechiul Testament. Iisus Hristos propagă credința în Dumnezeu Creatorul, Dumnezeu cel *unic*, „Dumnezeul părinților“, Dumnezeu cel *viu*, Dumnezeu pronietor, mântuitor și judecător al lumii. El ne mai învață că Dumnezeu este Domnul slugilor, Stăpânul viei, Bunul Dumnezeu care primește rugăciunile oamenilor și iartă pe fiul care se pocăiește.

Dar în Noul Testament, deși avem primită în întregime credința în Dumnezeu Vechiului Testament totuși avem și o revelație nouă despre Dumnezeu. Revelația aceasta este unul dintre scopurile principale ale întrupării Mântuitorului (In. 17, 6). „Nimeni

nu cunoaște pe Fiul decât Tatăl, nici pe Tatăl nu-l cunoaște decât Fiul și căruia va voi Fiul să-i *descopere*" (Mt. 11, 27). Iisus Hristos ne descopere că Dumnezeu e *Tatăl nostru, Părintele* creator și iubitor al lumii și al oamenilor. Descoperirea numelui de „Tată” și introducerea iubirii părintești în noțiunea de Dumnezeu este una dintre cele mai mari revelații făcută de Mântuitorul. Pe cât de mare, pe atât de simplă. Dumnezeu e Tatăl iubitor și noi suntem frați întreolaltă și fiii aceluiasi Părinte ceresc. El e Tată, pentru că ne-a creat, ne-a arătat suprema iubire (In 3, 16), ne-a făcut făgăduințe minunate și ne-a lăsat împărăția sa moștenire (Lc. 12, 32). Aflăm și în Vechiul Testament locuri în care e vorba de un Dumnezeu-Părinte, dar Iisus Hristos subliniază acest adevăr cu o energie și într-o lumină deosebită. — Pe lângă *iubire*, Mântuitorul mai revelează că „*Dumnezeu este Duh*” (In. 4, 24), e Spirit absolut și independent de orice limită sau materie.

Sfinții Apostoli primesc și propagă doctrina Mântuitorului despre Dumnezeu. Sf. Ap. Pavel întrebuințează cu predilecție cuvintele *Dumnezeu-Tatăl*, care are față de oameni un scop *mântuitor*, iar sf. ap. Ioan își concentrează învățătura despre Dumnezeu în două definiții clasice, unice, scurte și precise :

— „*Dumnezeu este lumină*” (I, 1, 5) și

— „*Dumnezeu este iubire*” (I, 4, 16).

Dintre toate numirile și definițiile care s'au dat lui Dumnezeu, aceasta din urmă este cea mai aproape de inima omului. Dumnezeu este iubire, dragoste universală, pură și eternă. Fiecare om știe și dacă nu știe simțește că nimic nu este mai sfânt și mai divin ca iubirea. Din sentimentul acesta adânc al iubirii, din experiența ei mistică, oricine poate să-și dea seama mai bine: ce este Dumnezeu și în ipostasul acesta — de Părinte iubitor, bun, sfânt, drept, milostiv, — în ce legătură spirituală se află El cu sufletul lui...

Altă noutate, și cea mai mare, pe care o revelează Mântuitorul despre Dumnezeu, este învățătura — *specific creștină* — despre *Preasfânta Treime*, despre *Unul Dumnezeu în trei persoane* sau ipostase: *Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt* (Mt. 28, 19, In 17, 6, 25-26). Acesta e *Dumnezeul creștinilor*: Dumnezeuul trinitar: *Tatăl* — Creatorul, *Fiul* — Mântuitorul și *Duhul Sfânt* — Sfințitorul lumii. Unitatea ființei divine este cuprinsă în Treimea ipostaselor; unitatea în trinitate și trinitatea în unitate. Unitatea ființei ne revelează perfecțiunea divină (perfecțiunea e una), iar trinitatea persoanelor ne arată realitatea și posibilitatea raporturilor sale cu lumea și a oamenilor cu El, prin religie. Bucuria, iubirea și fericirea sunt legate de „comuniunea subiectelor” (D. Stăniloae), în cazul lui Dumnezeu de treimea persoanelor. Numai în comuniune se simte bucuria existenței; numai în comuniune este dată putința iubirii și a fericirii perfecte; numai în comuniune putem avea religie.

Caracteristica bucuriei, a fericirii și mai ales a iubirii este împărtășirea; se dorește și se cere împărtășită, altfel nu-i întreagă, nu se simte în plinătatea ei. Dumnezeu — iubirea — se împărtășește oamenilor prin întruparea Fiului, care ne-a vestit Evanghelia mântuirii și prin pogorirea Duhului Sfânt, care ne împărtășește harul sfințirii, și astfel ne asigură, maximum de bucurie, fericirea și nemurirea în comuniune de iubire cu El.

Desigur, nici prin logică, nici prin psihologie nu putem pătrunde în misterul Dumnezeirii. Gânditorii creștini au încercat totuși să folosească diferite analogii, prin care să arate că învățătura despre Preasfânta Treime, în o oarecare măsură, se poate primi nu numai prin credință, dar și prin rațiune. De pildă: timpul, deși e unul, are trei fețe: trecutul, prezentul și viitorul; spațiul, deși e unul, are trei dimensiuni: înălțimea, lungimea și lățimea; triunghiul, deși e unul, are trei laturi; soarele, deși e unul, are trei înfățișări: discul, căldura și razele; materia, deși e una, are trei stări: solidă, lichidă și gazoasă; apa, deși e una, are trei stări: gheață, apă curgătoare și aburi; izvor, fântână și râu; cărămida, deși e una, e făcută din trei elemente: pământ, apă și foc; fierul înroșit, deși e unul, cuprinde fierul, focul și căldura; electricitatea, deși e una, încălzește, luminează și mișcă; corpul, deși e unul, are trei părți: capul, trunchiul și membrele; arborele, deși e unul, are rădăcinile, trunchiul și crengile; familia, deși una, e alcătuită din tată, mamă și copii; sufletul, deși e unul, are trei facultăți: rațiunea, voința și sentimentul. Unii au mers cu analogiile și mai departe, încât au spus că și matematica poate dovedi unitatea treimei, deoarece numărul cel mai mic $1 \times 1 \times 1 = 1$. La fel și numărul cel mai mare: $\text{infinitul} \times \text{infinitul} \times \text{infinitul} = \text{infinitul}$. *

Tot cu ajutorul meditației și a judecății sănătoase putem desvălui și pricepe și alte taine din marile adevăr al Dumnezeirii creștine. Dogma credinței creștine învață că Fiul se naște din Tatăl și Duhul Sfânt *purcede* din Tatăl mai înainte de toți vecii, adică din eternitate. Cum se poate aceasta? Nu este

* Intre un preot și un necredincios (Seb. Faure) s'a încins — pe vremea lui Pasteur — următoarea discuție cu privire la Preasfânta Treime (în rezumat):

— Că între adevărul științific și relația creștină este contradicție, ne arată cea mai elementară dintre științe, aritmetica, și din aritmetica prima dintre cele patru operațiuni, adunarea; să mai luăm și cea dintâi taină a religiei creștine: Treimea. Adunarea spune că $1 + 1 + 1 = 3$, iar Biserica spune că $1 + 1 + 1 = 1$. — a zis necredinciosul.

— Foarte bine, a răspuns preotul, dar de ce să alegem tocmai adunarea. Dacă alegem înmulțirea $1 \times 1 \times 1 = 1$, unul.

Fără să se lase bătut, necredinciosul a grăit din nou:

— Răspunsul e strălucitor, dar ca și o băgică de săpun, va plesni foarte ușor. Să luăm un număr mai mare: $10 + 10 + 10 = 30$, nu tot 10; sau $10 \times 10 \times 10 = 1000$, nu tot 10.

— Bine, a replicat preotul, dacă e vorba de Dumnezeu, să ne urcăm pe scara numerelor cât mai sus, la cel mai mare număr. Care e?... Infinitul!.. Acum să facem calculul: $\text{infinit} + \text{infinit} + \text{infinit} = \text{infinit}$, nu trei infiniti. De asemenea: $\text{infinit} \times \text{infinit} \times \text{infinit} = \text{infinit}$.

Deci: între adevărurile științei și ale religiei nu este ontrazicere.

cu neputință de răspuns: Fiul s'a născut din Tatăl cum se naște cuvântul din minte și Duhul Sfânt purcede din Tatăl cum purcede fapta din voință (Eus. Popovici). Cuvântul se naște din minte, nu purcede; și fapta purcede din voință, nu se naște. La fel se naște Fiul și purcede Duhul Sfânt din Tatăl... Dumnezeu Tatăl e soarele universului, care există din veșnicie. Fiul este lumina Tatălui care a venit în lume ca să ne lumineze calea spre veșnicie, iar Duhul Sfânt e căldura care vine dela Tatăl ca să ne încălzească inimile și să aprindă în ele iubirea lui Dumnezeu. Astfel, cum soarele cu lumina și căldura una este, la fel una este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, — Preasfânta Treime, Troița creștină.

Aceasta e, foarte pe scurt, învățătura creștină despre Dumnezeu, pe care o crede și o mărturisește Biblia întreagă — cea mai importantă capodoperă și mărturie a adevărului existenței lui Dumnezeu; învățătura pe care o cred și o mărturisesc cei peste opt sute milioane de creștini, câți numără astăzi sub aripile lui creștinismul.

Dacă adăugăm acest argument, de cea mai mare autoritate, la toate celelalte dovezi și probe despre existența lui Dumnezeu, concluzia generală care se impune minții și inimii noastre, cu o impresionantă forță de convingere, aceasta este: *Dumnezeu există*. La concluzia, convingerea și mărturisirea adevărului existenței lui Dumnezeu ne duce lumea întreagă și omenirea întreagă, natura și istoria, judecata logică și conștiința morală, mintea și înima, rațiunea și revelația, Biblia și Biserica creștină. Toate sunt monumente și temple ale credinței în Dumnezeu, toate ne răspund în cor: Dumnezeu este Creatorul lumii, Dumnezeu este Părintele nostru iubitor, *Dumnezeu este Domnul și s'a arătat nouă, binecuvântat este cel ce crede în numele Domnului*.

Reviste

ȘCOALA VREMII. Revista sindicatului învățătorilor Arad, Anul XVI, Nr. 3-4, Martie-Aprilie 1945.

Revista învățătorilor din județul Arad, care ne obișnuise cu prestața ei, a apărut și de astădată în aceeași ținută demnă de până aci. Neobosiții dascăli, pe cari i-am văzut în ultimul timp dăruindu-se cu o jertfelnicie rară pe toate tărâmurile vieții noastre publice, — lucru pe care de fapt ei l-au practicat și în trecut cu aceeași abnegație — se străduiesc ca să suleveze mereu în coloanele revistei lor toate problemele de seamă legate de greaua și importanta lor misiune. Oricine zăbovește asupra paginilor acestei reviste de îndrumare pedagogică și culturală, are posibilitatea să constate că dascălii noștri, acei umili și tăcuți luminători ai poporului, sunt pătrunși pe deplin de rostul însemnat al chemării lor

și sunt hotărâți ca, prin solidaritatea și strădania lor necontentită, să facă față tuturor nevoilor legate de viața nouă ce este în curs.

În numărul prezent de pe lunile Martie-Aprilie a. c. semnează Părintele Prot. Florea Codreanu: *Atmosfera Paștelor*; Petre Mironescu Mera: *Chemare către învățătorii țării*; S. Iuga: *Ardealul*; Ioan Dincă *Sindicatul, un nou mijloc de luptă*; I. Vârtaciu: *Un exemplu de dăruire dascălească*; C. Procopie; *Moartea bătrânului leu*; Miron Cosoroabă; *Școlile primare și întreținerea lor*; iar Dnii I. Gâdea, Gh. Martin, I. Vârtaciu, H. Stăvaru, Gh. Moțiu, L. Igrășan și I. Chepeșian evocă figurile unor învățători eroi, sau pe cei plecați în veșnicia lui Dumnezeu. Revista mai cuprinde o cronică despre: Sindicalizarea învățătorilor, recenzii și alte probleme de natură gospodărească

„GÂND TINERESC”, revistă bilunară de literatură — cultură — artă și educație național-patriotică. Anul I. Nr. 7, Aprilie 1945.

Revista „Gând Tineresc” având ca fondator pe Dl. Colonel Alexandru Petrescu, iar ca redactor pe Dl. Aurel Iordache, s'a impus dela primul număr atențiunii celor cari zăbovesc asupra scrisului nostru literar din ultimul timp. Tinerii cadeți dela școala de subofițeri rezervă din Radna, cari în toamna sumbră a anului trecut ne-au emoționat prin eroismul lor, ne încălzesc astăzi mereu sufletele prin scrisul lor înaripat, iar prin scânteierile de lumină din versurile lor ne descreșesc frunțile prea robite de ponderozitatea grijilor zilelor de acum.

În numărul ultim al acestei prețioase reviste Dl. Colonel Alexandru Petrescu evocă sub titlul „*Elöre*” un trist, dar interesant și instructiv, episod din timpul scurtei ocupații din toamna anului trecut. Poezii semnează Dnii: Gheorghe Colfescu, Claudiu Miron Ișfan, V. Delamolda, A. Iordache, Petru Bogdan, Lt. I. Radu-Argeș, Florian Veliciu, Em. Milucă și Pr. V. Daia. Revista mai cuprinde în editorial ei: „Soarta” de V. Ganea, „Eroul Locot. rez. Dragoș Teodor” de D. B., „Ilya Ehrenburg despre catolicul Mauriac” de Iuliu Cristea, minunatele epigrame ale Dlui A. Iordache și alții, Poșta redacției de T. B. Herodot cu interesantele sale scilipiri, humor, jocuri, cronică războiului etc., toate scrise cu deosebit avânt tineresc și cu un remarcabil talent literar. Aradul nostru, așa de apatic în ultimul timp din punct de vedere literar și cultural, poate găsi în coloanele acestei reviste tinere, pe lângă entuziasmul necesar și satisfacția unei regăsiri pe drumul bătătorit de falnicii săi înaintași. T.

Informațiuni

— PENTRU A PUNE CAPĂT FELURITELOR SVONURI cari au circulat în ultimul timp în legătură cu schimbarea datei Paștilor, sf. Sinod a dat un comunicat prin care anunță că aceste svonuri nu privesc biserica ortodoxă română. În consecință Sf. Paști se vor prăznuți anul acesta, după rânduiala pascăliei, Duminecă 6 Maiu, așa cum sunt de fapt trecute în calendarele ortodoxe.

= PREȘEDINTELE STATELOR-UNITE ALE AMERICELI, Dl. F. D. Roosevelt a încetat din viață în urma unei hemoragii cerebrale. Prin moartea lui atât de neașteptată Statele-Unite ale Americii pierd pe unul din cei mai de seamă conducători ai săi. Serviciile mari aduse de poporul american condus de președintele Roosevelt pentru eliberarea țărilor europene în decursul actualului război, fac însă că pierderea lui să fie adânc simțită de popoarele lumii întregi. A fost apărătorul vajnic al libertății și independenței tuturor popoarelor. Iată de ce doliul Statelor-Unite ale Americii, este și doliul Europei eliberate și chiar al omônirei întregi.

= PREOȚI SOVIETICI IN CAPITALĂ. In capitală a sosit o delegație a bisericii sovietice condusă de episcopul Serghie al Odesei. Delegația este în trecere spre Jugoslavia.

Cu prilejul popasului în București, delegația a făcut o vizită la Ministerul Cultelor, părintelui ministru C. Burducea.

Șeful departamentului Cultelor s'a întreținut îndelung și călduros cu reprezentanții bisericii sovietice.

După vizita la ministerul cultelor, părintele C. Burducea a însoțit delegația la ministerul propagandei unde preoții sovietici au făcut o vizită d-lui P. Constantinescu-Iași ministrul propagandei.

= CU DATA DE 2 APRILIE a. c. a început să apară la București, sub îngrijirea unui comitet de redacție ziarul „Lumina”, săptămânal de atitudine creștină-democrată, având ca director pe cunoscutul preot-misionar Vasile Ionescu. In primul număr, pe lângă pastorală I. P. S. Patriarh Nicodim, dată din prilejul realipirii Ardealului, mai semnează articole Dl P. Constantinescu-Iași ministrul Propagandei despre: „Preotul român și democrația”; Pr. Dr. Marin Ionescu despre: „Necesitatea și importanța sindicalizării preoților”; Păr. diacon Dr. N. L. Nicolaescu, secretarul general al Cultelor despre: „Adevărata iubire”; Păr. Diacon I. Stoenescu despre: „Asistența socială prin Biserică” și alții. Deasemenea ziarul mai cuprinde în editoriatul său o amplă dare de seamă despre instalarea P. C. Părinte C. Burducea în postul de ministru al Cultelor, declarațiile Păr. Diacon Dr. N. L. Nicolaescu, secretarul general al Cultelor, în legătură cu „Biserica și problemele sociale”, reportajii și alte articole scrise în lumina actualității. C. Frați preoți cari vor să aboneze ziarul se vor adresa Administrației lui din București, Calea Victoriei 202, abonamentul fiind de 2000 lei anual.

= PELERINAJ LA SCHITUL „SF. GHEORGHE” — FEREDEU. In ziua de 23 Aprilie a. c. la schitul „Sf. Gheorghie” — Ferede — va avea loc obișnuitul pelerinaj anual pentru sărbătorirea hramului aceluși schit. Cucernicii frați preoți sunt rugați pe această cale ca să îndemne pe credincioși lor să participe în număr cât mai mare. Acolo unde sunt 2 sau mai mulți preoți, sunt rugați să participe la acest pelerinaj și frații lor. Vremurile fiind grele, de ale „Martei” se va îngriji fiecare. Ierom. Visarion V. Sintescu, Starețul Schitului.

Școala de Duminecă

16. Program pentru Duminecă 22 Aprilie 1945.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele...
2. *Cântare comună*: Acestea zice Domnul...
- 3-4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 10, 32—45 și Luca 7, 36—50) și *Apostolului zilei* (Evrei 9, 11—14 și Galat. 3, 23—29) cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Fericirile 7 și 8.
6. *Cetire din V. T.*: David împărat peste tot Israelul (2 Imp. 5, 1—12).
7. *Povește morale*: Iov se tânguește de necazul său (Iov c. 10).
8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.).
9. *Cântare comună*: Invierea cea de obște (70. Cânt. rel. pg. 17.)
10. *Rugăciuni*: Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Creatorule... (Liturghier pg. 176). A.

Nr. 775/1945.

Concurs

Se publică concurs cu termen de 15 zile, pentru ocuparea posturilor vacante de cântăreți bisericesti din parohia de categoria II urbană Arad-Bujac și parohia de categoria IV (rurală) Glogovăț ambele din protopopiatul Arad.

Venite:

- a) Salarul dela Stat.
- b) Folosința pământului cantoral.
- c) Stolele legale.

Indatoriri:

- a) Conlucrarea alături de preot la toate serviciile din enorie.
  - b) instruirea corului bisericesc și a elevilor în răspunsurile liturgice unisone.
  - c) plata impozitelor după beneficiu.
- Reflectanții să fie absolvenți ai școlii de cântăreți bisericesti și să întrunească condițiile cerute de lege dela funcționarii publici.

Cererile, ajustate, cu actele justificative se vor adresa Ven. Consiliu Eparhial, iar concurenții se vor prezenta în respectiva parohie, pentru a fi cunoscuți de enoriași.

Arad, din ședința Cons. Eparhial dela 31 Martie 1945.

† ANDREI
Episcop.

Ic. Stavr. Caius Turicu
consilier referent eparhial

Nr. 1341—1945.

COMUNICAT

Invităm pe P. C. Preoți să dea tot concursul la reușita *Săptămânei Crucii Roșii* care va fi în luna Aprilie între 19—26, când se vor vinde timbre speciale pentru a ajuta pe toți cei ocrotiți de această instituție creștină și umanitară.

Arad, la 11 Aprilie 1945.

† ANDREI,
Episcop.

Ic. Stavr. Caius Turicu,
consilier referent eparhial.